Reactienota zienswijzen kaderbrief 2026-2029 en het verbinden van de BON

Aanleiding
Eind november zijn de kaderbrief 2026-2029 van Veiligheidsregio Fryslân (VRF) en het voorstel tot verbinden van de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) aan de VRF aangeboden aan de colleges van burgemeester & wethouders en de gemeenteraden van de Friese gemeenten. De gemeenten zijn gevraagd hun zienswijze op de kaderbrief te geven en eventuele wensen en bedenkingen te uiten ten aanzien van de BON.

We maken uit de ontvangen zienswijzen en overige reacties van de gemeenten op dat onze stukken in zijn algemeenheid positief zijn ontvangen. Ten aanzien van de verbintenis met de BON zijn geen wensen en bedenkingen geuit. Een ruime meerderheid van de gemeenten heeft ervoor gekozen om geen zienswijze in te dienen op de kaderbrief 2026-2029.

Vier gemeenten hebben een zienswijze ingediend. Via deze reactienota voorzien we iedere inbreng van een reactie. Deze delen we met alle Friese gemeenten, zodat iedereen geïnformeerd is voorafgaand aan de definitieve besluitvorming.

Toelichtingen
We hebben geïnvesteerd in het begrijpelijk overbrengen van onze boodschap. Dit hebben we onder meer gedaan door via een informerende sessie met de financiële ambtenaren. Tijdens deze sessie is een uitgebreide toelichting gegeven over de stukken. Daarnaast hebben we een video opgenomen waarin we onze stukken hebben toegelicht en is een webinar georganiseerd waarin raadsleden de gelegenheid hadden om vragen te stellen.

We hopen dat deze inspanningen hebben geleid tot een goede behandeling van onze stukken in uw gemeenteraad.

Overzicht met verkregen zienswijzen

Gemeente Noardeast-Fryslân
De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân schrijft in zijn zienswijze de erkenning van de financiële positie van de gemeenten te waarderen. De raad wil echter benadrukken dat de financiële positie van de gemeente ook in de komende jaren onder druk blijft staan.

De raad onderschrijft de doelstelling om een robuuste en toekomstbestendige crisisorganisatie te ontwikkelen. Gezien de toenemende financiële druk op lokale overheden, is het van belang dat VRF de juiste balans blijft vinden tussen de noodzakelijke investeringen in de crisisorganisatie en de beperkte financiële middelen van de gemeenten.

Gemeente Súdwest-Fryslân
De raad van de gemeente Súdwest-Fryslân deelt blij te zijn met de verlaging van de bijdrage in de kaderbrief 2026-2029, maar ziet ook mogelijkheden om de begroting van de VRF de komende jaren nog verder te verlagen. Omdat de raad het niet aannemelijk acht dat de achterstand in de investeringsplanning wordt ingehaald, wordt de VRF gevraagd zich in te spannen om in de volgende meerjarenbegrotingen een aanvullend voordeel te realiseren ter hoogte van jaarlijks € 1,0 miljoen.

Gemeente Tytsjerksteradiel
De raad van de gemeente Tytsjerksteradiel waardeert de inspanningen die zijn geleverd om de financiële situatie van de VRF te verbeteren. Ook ziet de raad de gerealiseerde besparing als een goede stap in het beheersen van de kosten. Daarbij wordt wel aangegeven dat VRF nog een

aanzienlijke opgave heeft te realiseren: vooral op het gebied van gezondheid. Hier zijn trajecten nog niet afgerond en zijn (landelijke) onzekerheden over de financiering, zoals de SPUK-regelingen. Daarnaast moet het structurele tekort bij de GGD nog worden opgepakt. VRF wordt gevraagd om snel duidelijkheid te verschaffen over de aanpak van deze uitdagingen en de nodige maatregelen te nemen.

Ook wil de raad graag weten hoe de besparing op de kapitaallasten, zoals opgenomen in de kaderbrief, doorwerkt in de komende begrotingen en of deze duurzaam is. Waarbij aandacht wordt gevraagd voor de risico's en toekomstige kosten.

De raad geeft aan zich bewust te zijn van de lastige keuzes die de VRF de komende jaren zal moeten maken. Hij vraagt de VRF om transparant te blijven communiceren over de keuzes die gemaakt moeten worden en hoe deze keuzes zullen worden geïmplementeerd. Daarbij benadrukt de raad het belang van het tijdig betrekken van de gemeenten in dit proces, zodat samen gewerkt kan worden aan oplossingen.

Gemeente Smallingerland
De raad van de gemeente Smallingerland vraag om bij het opstellen van de begroting 2026 maximaal in te zetten op efficiency en effectiviteit in de bedrijfsvoering en kritisch te kijken naar bestaande budgetten, opdat de deelnemersbijdrage voor gemeenten structureel verlaagd kan worden.

Mocht tijdens de uitvoering van de begroting 2026 dan blijken dat budgetten ontoereikend zijn en er geen middelen zijn om tegenvallers binnen het eigen budget op te vangen, bestaat altijd de mogelijkheid om een begrotingswijziging aan te vragen.

Onze reactie per thema

Financiële onzekerheid
Reactie op zienswijze gemeente Noardeast-Fryslân, Súdwest-Fryslân en Tytsjerksteradiel

Wij zijn ons bewust van de nog altijd onzekere toekomst voor de financiering van gemeenten vanuit het Rijk en volgen de ontwikkelingen op de voet. Daarbij blijven wij investeren in de afstemming met de gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Wij zijn transparant over de taken die wij uitvoeren voor de gemeenten en maken inzichtelijk op welke onderdelen keuzes gemaakt kunnen worden. Wij hebben ons bij het opstellen van de kaderbrief dan ook maximaal ingespannen om zo scherp mogelijk aan de wind te zeilen.

Het hoofdlijnenakkoord bevat een aantal voornemens dat mogelijk verstrekkende gevolgen heeft voor onze organisatie. Een voorbeeld hiervan is de departementale korting van 10% op specifieke uitkeringen (SPUK). Bij VRF is de grootste SPUK-regeling de '*Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)'.* Een korting van 10% betekent structureel € 1,1 miljoen minder opbrengsten voor de organisatieonderdelen Brandweer en Crisisbeheersing.

Het Rijk heeft aangegeven in de meicirculaire hierover meer duidelijkheid te vertrekken. Wij zullen u in de kaderbrief 2027-2030 voorstellen over de wijze waarop wij hier mee om zullen gaan.

Uitdagingen bij het onderdeel gezondheid
Reactie op zienswijze gemeente Tytsjerksteradiel

Door oplopende huisvestingskosten en een noodzakelijke functiewaardering bij doktersassistenten en verpleegkundigen, laat de begroting van de GGD een structureel tekort zien dat oploopt tot € 1

miljoen. Over de wijze waarop we dit tekort oplossen, vindt nog nader onderzoek plaats. De bestuurscommissie Gezondheid heeft hier in november 2024 een bestuurlijke opdracht voor geformuleerd. Zodra dit onderzoek is afgerond, maakt het bestuur een keuze over hoe we het tekort verwerken. De bestuurscommissie heeft uitgesproken om in juni 2025 een definitieve keuze te maken.

Voor een aantal projecten op het gebied van gezondheid krijgt de VRF aanvullende financiering via het Rijk. De toekomst van deze financieringsstromen is onzeker. Het gaat dan met name om de transitiemiddelen vanuit het IZA en de SPUK. En dat terwijl de urgentie van de transformatie van zorg naar gezondheid steeds groter wordt. Als deze middelen niet beschikbaar komen voor de GGD, heeft dit op verschillende onderdelen inhoudelijk een grote impact. Financieel bewaken wij dat wij een flexibele schil hebben. Tegenover deze incidentele middelen staat dan ook een incidentele inzet.

Zodra de effecten van het hoofdlijnenakkoord en de uitkomsten van de bestuurlijke opdracht bij de GGD bekend zijn, zullen wij dit verwerken in de kaderbrief 2027-2030.

Incidentele vrijval kapitaallasten
Reactie op zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân en Tytsjerksteradiel

De afgelopen jaren is sprake geweest van een voordelig resultaat, grotendeels door een vrijval van kapitaallasten. Dit is ontstaat door een achterstand in de investeringsplanning. Deze achterstand verwachten wij de komende jaren in te halen, maar in de tussenliggende periode is nog sprake van een vrijval van kapitaallasten. In de kaderbrief is deze vrijval verwerkt en dit zorgt voor een verlaging van de gemeentelijke bijdrage voor de jaren 2026 tot en met 2029. Wij zullen de mate waarin de achterstanden worden ingehaald jaarlijks via de kaderbrief monitoren.

De risico’s door de uitgestelde investeringen zijn in beeld. Dit zal zich naar verwachting vooral uiten in aanvullende (onderhouds)kosten. Daarnaast kunnen uitgestelde investeringen, als gevolg van prijsstijgingen, later hoger uitvallen. Beide ontwikkelingen zullen wij actief blijven monitoren.

Belang van een robuuste en toekomstbestendige crisisorganisatie
Reactie op zienswijze gemeente Noardeast-Fryslân

Veiligheidsregio’s ontvangen financiële middelen op grond van de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding en via gemeentelijke bijdragen. Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn middels de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg extra middelen toegekend aan de veiligheidsregio's. De extra BDuR-middelen zijn gelabeld en bestemd voor de versterking van Crisisbeheersing, informatiemanagement Crisisbeheersing en de ontwikkeling van Knooppunt Coördinatie Regio’s-Rijk (KCR2).

De besteding van de structurele extra financiële middelen wordt uitgewerkt op basis van bestuurlijke afstemming in het kader van de invulling van de contourennota. Het Rijk en de veiligheidsregio’s hebben gezamenlijke (landelijke) doelstellingen opgenomen in de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024 – 2029. Tegenover deze extra middelen staat een daarmee ook een concrete opgave.

Efficiency en effectiviteit in de bedrijfsvoering

Om voorbereid te zijn op de toekomst zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd. Met een doorlichting van de begroting is onderzoek gedaan naar de robuustheid van onze financiële kaders. En middels

een benchmark is de omvang van onze overhead beoordeeld. Tenslotte hebben wij onze gemeentelijke bijdrage voor het onderdeel Veiligheid landelijk laten vergelijken met de omvang van het subcluster Crisisbeheersing & Brandweer van het gemeentefonds. Uit deze drie onderzoeken is gebleken dat de begroting van Veiligheidsregio Fryslân geen ruimte bevat en dat de organisatie sober en doelmatig is georganiseerd.

Toekomst

De toenemende aandacht voor de financiële kaders is gezien alle onzekerheden begrijpelijk. Daarbij is de maatschappelijke relevantie van de VRF groter dan ooit. We blijven ons dan ook vol overgave inzetten voor onze kerntaak: bijdragen aan een veilig en gezond Fryslân.